

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่
เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
Leadership Development Model of School Administrators to Step
into the ASEAN Community

ฐิติพร หงษ์โต*

Thitiporn Hongto*

สุวรรณ นาคพนม**

Suwan Nakpanom**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และเพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน คือ ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน นำมาร่างแบบสอบถาม จำนวน 104 ข้อ เพื่อพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำแบบสอบถามไปใช้กับโรงเรียนในโครงการ Spirit of Asean ของโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษาทุกภูมิภาค 3 รูปแบบ คือ โรงเรียน Sister schools โรงเรียน Buffer schools และโรงเรียน Asean focusschools จำนวน 68 โรงเรียน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางขนาดตัวอย่างของเครซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 59 โรงเรียน การสุ่มตัวอย่างโรงเรียนใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) โดยมีผู้ให้ข้อมูลของแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน และรองผู้อำนวยการหรือผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่แทน 4 คน รวมทั้งสิ้น 295 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า กำหนดคำตอบเป็น 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์องค์ประกอบสำรวจ (Exploratory factor analysis) และประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 13 คน

ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มีองค์ประกอบหลัก 7 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ มี 4 ตัวบ่งชี้ ด้านความเข้าใจความ

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

* Student in Doctor of Philosophy Program in Administration for Educational Development Kanchanaburi Rajabhat University

** อาจารย์ประจำ สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

** Lecturer, Program in Administration for Educational Development Kanchanaburi Rajabhat University

หลากหลายของวัฒนธรรม มี 2 ตัวบ่งชี้ ด้านการบริหารจัดการอย่างชาญฉลาด มี 3 ตัวบ่งชี้ด้านความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ มี 4 ตัวบ่งชี้ ด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลง มี 2 ตัวบ่งชี้ ด้านทักษะการสื่อสาร 4 ตัวบ่งชี้ และ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มี 4 ตัวบ่งชี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ค่าทางสถิติองค์ประกอบหลักทั้ง 7 ด้านนำมาพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และประเมินรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนโดยใช้การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษา ประชาคมอาเซียน

Abstract

The purposes of this research were to analyze and synthesize the leadership characteristic development of the new era school administrators to step into the ASEAN community, to create the leadership characteristic development model of the new era school administrators to step into the ASEAN community and to evaluate the leadership characteristic development model of the new era school administrators to step into the ASEAN community. The research was conducted into 3 stages; Studying the document, theories, interviewing 9 connoisseurs to create a questionnaire and creating a questionnaire to develop the characteristic of the new era school administrators and collecting the data from the spirit of ASEAN schools, primary schools, and 30 secondary schools throughout the Sister Schools, Buffer Schools, and ASEAN focus schools. The samples were 68 school directors and deputy school directors. They were collected by stratified random sampling and used the Krejcie and Morgan table. The research instrument was the 5 level rating scale questionnaire. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, exploratory factor analysis, and 13 connoisseur evaluation.

The research found that the leadership characteristic development model of the new era school administrators to step into the ASEAN community was composed of 7 aspects namely the vision with 4 indicators, the understanding of the culture diversities with 2 indicators, the smart management with 3 indicators, the motivation capability with 4 indicators, the leadership with 2 indicators, the communication skill with 4 indicators, and the information technology with 4 indicators. Researcher has been used the 7 results for developing to the model of the new era school administrators to step into the ASEAN community by organizing discussion group with 13 specialists to confirm the model.

Keywords : Leadership characteristic, school administrators, ASEAN community

บทนำ

จากสภาวะการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จนปัจจุบันโลกได้ก้าวสู่ยุคสังคมฐานความรู้ที่ต้องอาศัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและสังคมเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันสูงดังจะเห็นได้ว่าประเทศต่างๆ ในทุกภูมิภาคของโลกไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือกำลังพัฒนาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งสิ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ และเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่โลกในศตวรรษที่ 21 หลายประเทศต่างเร่งพัฒนาระบบการศึกษา ตั้งแต่การปฏิรูปหลักสูตรครู การจัดการเรียนการสอนไปจนถึงระบบการประกันคุณภาพทางการศึกษา เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพที่สามารถยืนหยัดให้ได้ในเวทีโลก ประเทศไทยก็เช่นกัน มีความจำเป็นต้องเร่งพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ที่ทันสมัยและทักษะที่สอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของวิทยาการและเทคโนโลยี รวมทั้งมีจิตสำนึกในความเป็นไทยพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต ประการสำคัญ ผลกระทบจากสภาวะการณ์ของสังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปคือการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายสำคัญร่วมกันในการยกระดับการแข่งขันของภูมิภาค การร่วมแบ่งปันทรัพยากรทางการศึกษาระหว่างกัน นำไปสู่การส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market) เพื่อรองรับการปรับตัวการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและแรงงานอย่างเสรี การเป็นตลาดการผลิตเดียวกันนี้จะส่งผลกระทบต่อการแข่งขันจึงเปิดกว้างขึ้นดังนั้นจำเป็นที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีมาตรฐานเทียบกับอาเซียนหรือนานาชาติ เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนจะส่งผลโดยตรงต่อระบบการศึกษา โดยเฉพาะหากมีการพัฒนามาตรฐานทางการศึกษาร่วมกันของสถาบันการศึกษาในภูมิภาคและการรับรองระบบเทียบโอนหน่วยกิตระหว่างกัน ซึ่งความเปลี่ยนแปลงนี้จะนำไปสู่การขยายโอกาสทางการศึกษาของประชากรในภูมิภาคมากยิ่งขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2556, น. 1) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาและกรอบแนวคิดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552-2559 ที่กำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาสภาพแวดล้อมของสังคม เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาคนและสร้างสังคมคุณธรรม ภูมิปัญญาและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศด้านการศึกษา พัฒนาความเป็นสากลของการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 2-5)

เนื่องจากประเทศอาเซียนทุกประเทศให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาของประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทางที่จะทำให้การศึกษานั้นมีส่วนสำคัญในการทำให้มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ก้าวหน้ามากขึ้น หลายประเทศยังคงให้ความสำคัญกับบทบาทของการศึกษาในการจัดความยากจนและความก้าวหน้าจากความด้อยพัฒนาทางเศรษฐกิจในขณะเดียวกันได้มุ่งหวังให้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการยกระดับศักยภาพการแข่งขันของประเทศในระดับสากลโดยมีบางประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน ต้องการให้มีศักยภาพทัดเทียมกับประเทศอื่นๆ ภายในอาเซียนด้วยตนเอง (พัชรวาลย์วงศ์บุญสิน และคณะ, 2550, น. V-VII) และในปัจจุบันสถานการณ์ต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปทั้งด้านระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ประชากรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษา รวมทั้งจากการประเมินผลการพัฒนาการศึกษาเกือบหนึ่งศตวรรษที่ผ่านมาพบว่างานบางเรื่องก็ประสบความสำเร็จแล้วแต่ยังมีงานอีกหลายเรื่องที่ยังเป็นปัญหาต้องเร่งพัฒนาปรับปรุงให้เกิดผลสำเร็จ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น. 6-9) ประชากรในประเทศต้องสามารถที่เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันในโลกใบนี้ได้อย่างชาญฉลาดด้วยกลไกของการศึกษา อย่างไรก็ตามในด้านการศึกษาเองก็ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553, น.16) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555,

น. 5) ได้ผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลก ในยุคศตวรรษที่ 21 โดยให้ความสำคัญใน 4 เรื่องด้วยกัน คือ เรื่องของสำคัญของโรงเรียนในการเป็น หน่วยบริการทางการศึกษาในยุคนี้ที่ต้องบริการในมิติที่กว้างขึ้นหลาย ๆ ด้าน เพราะสังคมโลกกำลังจะเป็นสังคม ที่ไร้พรมแดน ที่มีการติดต่อประสานงานสัมพันธ์ระหว่างประเทศต่าง ๆ มากขึ้นอีกทั้งการก้าวไปสู่ประชาคม อาเซียนในปีพ.ศ.2558 จะมีผลต่อการเปิดเสรีทางการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ดังที่วิชฌ วงศ์สินศิริกุล (2554, น. 5) กล่าวว่าประชาคมอาเซียน (ASEANCommunity) เกิดจากสมาคมแห่งประชาชาติเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) หรือ “อาเซียน” ต่างเห็นพ้อง ต้องกันว่าการศึกษาคือปัจจัยสำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ เราจะเห็นว่าปฏิญญาว่าด้วยแผนงานสำหรับ ประชาคมอาเซียน ได้ให้ความสำคัญในการใช้กลไกการศึกษาขับเคลื่อนผู้บริหารหรือผู้นำในสถานศึกษาที่มี ประสิทธิภาพในยุคปัจจุบันจึงควรมีลักษณะที่สำคัญคือเป็นนักพัฒนานักแก้ปัญหา นักตัดสินใจ นักประเมินประสิทธิผล นักการทูต นักวางแผน นักปกครอง และนักปราชญ์ ยิ่งเป็นผู้นำในยุคปฏิรูปยิ่งต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหารจัดการมีวิสัยทัศน์ในการบริหารการศึกษาให้ทันสมัยกับการเปลี่ยนแปลง มีภาวะ ผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่ยอมรับของผู้ที่เกี่ยวข้องและมีความเป็นประชาธิปไตย เพื่อนำไปสู่การปฏิรูป การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ บุคลิกลักษณะและคุณสมบัติตามหลักสูตรการศึกษา อย่างแท้จริง (Yukl,2001; Goleman,2011; and Keller,1992) ทั้งนี้เนื่องจากบทบาทของผู้นำคือการค้นคว้า และประยุกต์ใช้หลักการบริหารจัดการต่างๆเพื่อปรับให้เหมาะสมกับการแข่งขัน สภาวะเศรษฐกิจ ที่ถดถอย ความท้าทายใหม่ๆรวมทั้งการทำงานในองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ผู้นำมีหน้าที่ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาตลอดเวลา

ดังนั้นภาวะผู้นำและความเป็นผู้นำของผู้บริหารมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษา ที่เป็นกลไกหลักในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ กำกับดูแล และจัดการศึกษา ทั้งนี้ในการจัดกิจกรรมพัฒนาความรู้และเสริมสร้างความเป็นพลเมืองอาเซียนให้ผู้เรียน จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการเรียนรู้ให้ผู้เรียน อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนการพัฒนาสถานศึกษาสู่ประชาคม อาเซียนในทุกพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะสร้างศักยภาพ ให้แก่สถานศึกษา เกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียนและในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์กร ความเป็นผู้นำ จึงเป็นทั้งกระบวนการ (Process) คุณสมบัติ (Property) กิจกรรมที่เกี่ยวกับคน (Peopleactivity) และเป้าหมาย (Goal) กระบวนการหมายถึงความเป็นผู้นำคือการใช้อำนาจโดยไม่มีการบังคับหรืออำนาจ ทางอ้อมในการกำกับและประสานงานให้กลุ่มคนทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย คุณสมบัติหมายถึง ความเป็นผู้นำที่มีลักษณะหลายๆ อย่างที่มีอยู่ในตัวผู้นำให้ใช้อำนาจหรืออิทธิพลจนเกิดผลสำเร็จตามต้องการ กิจกรรมที่เกี่ยวกับคนหมายถึงความเป็นผู้นำจะเกิดขึ้นระหว่างคนที่ผู้นำกับคนที่เป็นผู้ตาม อำนาจที่ไม่ได้ เป็นการบังคับเกิดขึ้นกับคน ซึ่งแตกต่างไปจากการบริหารซึ่งเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหาและค่อนข้างจะเป็น งานที่ใช้เอกสารมาก แต่กิจกรรมที่เกี่ยวกับคนเป็นงานที่ใช้อำนาจที่มองไม่เห็นหรืออำนาจที่ไม่ได้สั่ง ส่วนเป้าหมายนั้น ความเป็นผู้นำจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและจิตใจคนอย่างมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน

จากความสำคัญและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่ง ที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานภายในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสำหรับผู้นำ โดยเฉพาะยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาต้องมีลักษณะพฤติกรรมในการกระตุ้นบุคลากรของตน ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มศักยภาพของตนในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงมีวิสัยทัศน์อย่างชัดเจนเป็นตัว กำกับ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของบุคลากร ซึ่งจำเป็นต่อความสำเร็จในองค์กรหรือสถานศึกษา ผู้นำมีความสามารถในการเผชิญกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลง โดยมีความเป็นผู้นำและเป็นผู้สร้างวิสัยทัศน์ให้

เป็นตัวกำกับทิศทางขององค์การในอนาคต จากนั้นจึงจัดเตรียมด้านบุคคล พร้อมทั้งสื่อความหมายให้เข้าใจ และสร้างแรงจูงใจแก่บุคคลเหล่านั้นให้สามารถเอาชนะอุปสรรคเพื่อไปสู่วิสัยทัศน์ ส่วนภาวะผู้นำทาง การศึกษาจะใช้อิทธิพลทางสังคมที่บุคคลหนึ่งตั้งใจต่อผู้อื่นเพื่อให้บุคคลกรปฏิบัติงานในกิจกรรมต่างๆ และ สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคลเข้าด้วยกันในการดำเนินงานบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์สาระการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ ประชาคมอาเซียน
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ ประชาคมอาเซียน

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษารูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่ เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่ เพื่อก้าวสู่ ประชาคมอาเซียนผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์และสังเคราะห์ ตำรา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยทั้งใน และต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยวิเคราะห์เอกสาร (Document analysis) โดยศึกษาเอกสารที่เป็นแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยทั้งในและ ต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเพื่อ เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับ คูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จำนวน 9 คนและศึกษา ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคม อาเซียน โดยการเก็บรวบรวมด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ผลลัพธ์ที่ได้จากขั้นตอนนี้ คือองค์ความรู้ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 2 ร่างรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่ เพื่อก้าวสู่ ประชาคมอาเซียนกำหนดรูปแบบโดยใช้กระบวนการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยนำข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิด สร้างองค์ประกอบและขั้นตอน และกิจกรรมของ รูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนสร้างร่าง รูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนและนำ รูปแบบที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาเสนอแนะปรับปรุงผลลัพธ์ ได้ร่างรูปแบบการ พัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยประเมินความเหมาะสมของรูปแบบด้วยการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 13 คน ปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาคูณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ยุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน จากผลที่ได้จากการสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญให้ได้รูปแบบที่มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นจัดทำคู่มือการดำเนินการตาม

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอแนะปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ ผู้เชี่ยวชาญประเมินคู่มือเกี่ยวกับความเหมาะสมเนื้อหาสาระรูปแบบการพิมพ์ ความสะดวกในการนำไปใช้ ลักษณะทางกายภาพ พร้อมทั้งข้อเสนอแนะ ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ และปรับปรุง คู่มือดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ ประชาคมอาเซียนตามผลการประเมินที่ได้รับผลลัพธ์ ได้รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษายุคใหม่สู่ประชาคมอาเซียน และ คู่มือการดำเนินการตามรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และ รับรองรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 9 จำนวน 61 คน

ผลการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มี 7 ด้าน ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาด้านความเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมด้านการ บริหารจัดการอย่างชาญฉลาดด้านความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ด้านผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะ การสื่อสารและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังต่อไปนี้

1. ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ผู้บริหาร ทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นมีการกระตุ้นให้บุคลากรมีจิตวิญญาณในการทำงานมีการส่งเสริมการทำงาน เป็นทีมมีการกำหนดทิศทางการทำงานที่ทำหยาบวิสัยทัศน์กว้างไกล ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น มี ดุลพินิจที่ดี มีการประเมินตนเองมีความสามารถพิเศษที่นำมาใช้ในการบริหารงานได้มีการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องเป็นผู้สังเกตการณ์ที่ดี มีความรักและศรัทธาในการทำงาน มีความกล้าหาญในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม มี บุคลิกภาพที่ดี มีความยืดหยุ่นในการทำงานอย่างเหมาะสม และมีความขยันหมั่นเพียร

2. ด้านความเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นเรียง ตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ยอมรับและเชื่อในบรรยากาศสภาพแวดล้อมมีผลต่อความคิดริเริ่มและ วัฒนธรรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนมีความรู้เรื่องการจัดการศึกษาในการพัฒนาประเทศต่างๆ ใน อาเซียนมีความรู้ด้านหลักสูตรการถ่ายโอนความรู้เปิดเสรีทางการศึกษาสามารถพัฒนาบุคลากรเพื่อรองรับการ เปิดเสรีบริการด้านการศึกษาที่มีความสัมพันธ์อันดีกับองค์กรทั้งภายในและภายนอกมีค่านิยมที่งดงามมีการแบ่งปัน ประสพการณ์ผู้นำแก่ผู้อื่นและมีความคล่องตัวสูง

3. ด้านการบริหารจัดการอย่างชาญฉลาดพบว่าผู้บริหารสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นเรียง ตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้กล้าเผชิญปัญหาและกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา มีการหาแนวทางพัฒนาและ เปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการคิดหาแนวทางแก้ปัญหาอย่างหลากหลาย เข้าร่วมกิจกรรมภายในและภายนอก อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้อื่น มีความเสียสละมากกว่าผู้อื่นมีการเรียนรู้ทักษะ ในการทำงานและใช้ให้ถึงขีดสุด สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ดีมีความตรงต่อเวลาผู้บริหารตื่นตัวตลอดเวลา ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลและมอบหมายงานตามความเหมาะสมกับความสามารถของบุคคล

4. ด้านความสามารถในการสร้างแรงจูงใจพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นเรียง ตามลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ มีการชี้แจงให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง มีการระบุข้อ

กำหนดการปฏิบัติงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปฏิบัติงานสามารถเป็นผู้ตามที่ดีได้มีความเอาใจใส่ต่อการบริหารงานปกป้องผู้ใต้บังคับบัญชาในเรื่องที่ถูกต้อง มีความสามารถในการใช้แรงจูงใจ

5. ด้านผู้นำในการเปลี่ยนแปลงพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา แสดงความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้มีทักษะการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ได้ผลสำเร็จ กล้าคิด กล้าตัดสินใจและเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีปฏิภาณไหวพริบดี แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเป็นนักประเมินที่ดีปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีมีการปรับปรุงแผนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่องมีความรู้รอบตัวผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารจัดการทรัพยากรมีภาวะผู้นำ มีความรับผิดชอบสูงมีการบริหารโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการพัฒนาแผนงาน มีความทะเยอทะยาน มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการมีความมั่นคงทางอารมณ์มีการปรับตัวได้เร็ว

6. ด้านทักษะการสื่อสารพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้มีกำหนดจุดหมายของการสื่อสาร มีตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาในการสื่อสารมีกำหนดแผนในการสื่อสารมีเทคนิคการพูดและมีความสามารถด้านการเจรจาต่อรองเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

7. ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงความคิดเห็นเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้จัดระบบสนับสนุนทางด้านบุคลากรมีการส่งเสริมให้บุคลากรสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมรู้จักใช้เทคโนโลยีและรู้จักเลือกใช้สามารถเข้าถึงและประเมินสารสนเทศผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีมีความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสารมีความสามารถในการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วถูกต้องและแม่นยำมีความสามารถในการนำเสนอจุดเด่นของตนเองและองค์กรมีความรอบคอบทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน และมีการตัดสินใจโดยพิจารณาจากข้อมูลที่ต้องการและมีอย่างเพียงพอ

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน
จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้สรุปเป็นรูปแบบตามแผนภาพที่ 1 ดังต่อไปนี้

แผนภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ วิสัยทัศน์ความเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมการบริหารจัดการอย่างชาญฉลาดความสามารถในการสร้างแรงจูงใจผู้นำในการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะการสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. วิสัยทัศน์พบว่าผู้บริหารควรทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นทั้งนี้เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่เป็นผู้นำในองค์กรและบุคลากรในองค์กรมีความคาดหวังว่าต้องเป็นบุคคลที่ดีเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคลากรในสถานศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องตามทฤษฎีของ แคสเปอร์ (Casper, 2002, pp. 20-28) ได้กล่าวถึง ผู้นำยุคที่ “only the fittest survive” หรือยุคที่ผู้ที่แข็งแกร่งที่สุดถึงจะอยู่รอด ผู้นำสามารถสร้างวิสัยทัศน์ที่สามารถทำให้เป็นจริง มองการณ์ไกล เข้าใจง่าย วิสัยทัศน์ที่ดีที่เกิดจากผู้นำนั้นจะต้องมองทรัพยากรมนุษย์และมีการกระตุ้นให้บุคลากรมีจิตวิญญาณทุ่มเทในการทำงานให้เกิดประโยชน์อย่างสุดความสามารถ และสอดคล้องกับ อดิรรัตน์ โคตรบุตร(2557, น. 1) ได้กล่าวถึงผู้นำคุณภาพว่า ผู้นำยุคใหม่ที่เน้นการปฏิรูปจึงต้องเป็นผู้นำคุณภาพ เพราะผู้นำที่ไม่มีความรู้ความสามารถ ขาดความเข้าใจในด้านคุณภาพแล้วอาจนำองค์กรสู่ความล้มเหลว และหลงทางได้ ดังนั้นผู้นำจึงต้องกำหนดทิศทางวิสัยทัศน์ในการทำงานที่ชัดเจนและท้าทาย ใช้หลักการกระจายอำนาจคือ ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมควมมีใช้ผู้นำอัครวินที่มีลักษณะเก่งคนเดียว ทำงานคนเดียว ผู้นำจึงถือคติที่ “Two heads are better than one” รู้จักทำงานเป็นทีม และสอดคล้องกับงานวิจัยของราตรี สິงาม (2555, น. 92-93) ที่ได้ศึกษาการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาเซียน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเล็งเห็นความสำคัญ กระตือรือร้นในการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

2. ความเข้าใจความหลากหลายของวัฒนธรรมพบว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะยอมรับและเชื่อในบรรยากาศสภาพแวดล้อมมีผลต่อความคิดริเริ่มและวัฒนธรรม ทั้งนี้เป็นเนื่องจากการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรมีความเข้าใจและยอมรับถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายของแต่ละประเทศ และควรเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของแต่ละประเทศเพื่อนำมาใช้ในการจัดการศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมอาเซียนมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนทั้งนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้กระตุ้นความสนใจ และเป็นผู้ถ่ายทอดนโยบาย ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้กับบุคลากร พร้อมทั้งต้องพัฒนาบุคลากรในด้านต่างๆเพื่อให้ทันต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเฟลทเชอร์ (Fletcher, 2008, pp. 435-436) ที่เกี่ยวกับคุณลักษณะหลากหลายที่พบในผู้นำว่า ผู้นำจำเป็นต้องเข้าใจในเรื่องของความหลากหลาย ต้องเข้าใจถึงความแตกต่างของบุคคล เนื่องจากฐานะของผู้นำมีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน การจัดการศึกษา รวมทั้งความสัมพันธ์ที่มีกับนักเรียนสืบเนื่องมาจากหลายสิ่ง ไม่ว่าจะเป็นคุณธรรมจริยธรรม หรือแม้แต่การตัดสินใจด้วยอารมณ์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ได้แก่ เพศ สถานะทางสังคม เชื้อชาติและสีผิว ทำให้การพัฒนาภาวะผู้นำต้องคำนึงถึงเรื่องวัฒนธรรมและค่านิยมเพื่อให้ได้รูปแบบที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน

3. การบริหารจัดการอย่างชาญฉลาดพบว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะ กล้าเผชิญปัญหาและกระตือรือร้นที่จะแก้ปัญหา ทั้งนี้ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีทักษะในการบริหารจัดการมีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีความอดทนต่อปัญหา และเป็นผู้ที่ที่ผู้บริหารมีการหาแนวทางพัฒนาและเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นเพราะหากมีปัญหากเกิดขึ้นจะสามารถดำเนินการแก้ไขได้อย่างรวดเร็วโดยวิธีการที่หลากหลาย เหมาะสม และสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเคิร์ดแพทริกและล๊อคเก้ (Kirdpatrick&Locke, 1991,

pp. 35-36) กล่าวว่าผู้นำต้องมีพลังความพยายามและความปรารถนาสูง สามารถฝ่าฟันอุปสรรค ทำงานที่รับผิดชอบให้สำเร็จมีความเฉลียวฉลาด สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และประมวลข้อมูลเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ และตัดสินใจแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องมีความรอบรู้และเข้าใจในงานขององค์กรเป็นอย่างดี เพื่อประกอบการตัดสินใจอย่างถูกต้องและสอดคล้องกับงานวิจัยของประทีป บินชัย (2546, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าทฤษฎีที่เชื่อว่าคนเราเกิดมาเพื่อการเป็นผู้นำโดยเฉพาะผู้นำที่ยิ่งใหญ่ดูเหมือนว่าเขาแตกต่างจากคนธรรมดาในหลายด้าน ซึ่งพื้นฐานความเชื่อนี้ นักวิจัยได้สร้างมุมมองที่เรียกว่า “ทฤษฎีบุคคลที่ยิ่งใหญ่” ถึงคุณลักษณะที่ค้ำจุนขึ้นอยู่กับคุณลักษณะดังนี้ ด้านร่างกาย ภูมิหลังทางสังคม ด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ และคุณลักษณะงานและคุณลักษณะทางสังคม

4. ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจพบว่าผู้บริหารควรมีคุณลักษณะ ประการแรก คือผู้บริหารมีการชี้แจงให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารเป็นบุคคลสำคัญในการสร้างแรงกระตุ้นในการทำงานเป็นผู้เสริมแรงทางบวก สอดแทรกประโยชน์ที่จะได้รับพร้อมทั้งสร้างขวัญและกำลังใจให้กับบุคลากรพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อโลกปัจจุบัน ผู้บริหารมีการกำหนดวิธีการที่ผู้บริหารจูงใจบุคลากรให้ปฏิบัติตามที่คาดหวังไว้ ทั้งนี้เป็นเพราะบุคลากรคือบุคคลคนสำคัญที่มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆของสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ระบุข้อกำหนดการปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินเป็นไปตามแผนงานที่ได้ตั้งไว้ตามกำหนด สอดคล้องกับแนวคิดของพูห์ (Pugh, 1990, p.418) ที่กล่าวว่า การแสดงออกโดยเสนอรางวัลประกาศทิศทางการปฏิบัติงานและจัดอุปสรรคในการปฏิบัติงานจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายได้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเคริดแพทริกและลอคเก้ (Kirdpatrick and Locke, 1991, pp. 35-36) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะผู้นำที่เป็นลักษณะเด่นนั้นต้องมีความสามารถในการจูงใจคน ผู้นำที่ประสบความสำเร็จต้องมีความสามารถในการชนะมิตรและจูงใจคนให้เกิดแรงพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาวดี นพจุจินดา (2553, น.131) ที่ได้ศึกษางานวิจัย เรื่อง องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่ากระบวนการที่ผู้นำทางการศึกษาพยาบาลสามารถเสริมสร้างอำนาจเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวังสร้างการยึดมั่นผูกพันต่อเป้าหมายองค์การ ต้องกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือและปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดถึงผลประโยชน์ขององค์การมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตัว

5. ผู้นำในการเปลี่ยนแปลงพบว่าในภาวะแห่งการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคประชาคมอาเซียน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการจัดและการบริหารการศึกษามีความจำเป็นและสำคัญมากสำหรับยุคนี้ ผู้นำซึ่งเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องที่คุณลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารที่มีทักษะการนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ได้ผลสำเร็จ คือ กล้าคิด กล้าตัดสินใจทั้งนี้เป็นเพราะปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกด้าน หากผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้ทันต่อเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในด้านต่างๆได้อย่างรวดเร็วและมั่นคง สอดคล้องกับไฟร์กอนและแจ๊คสัน (Frigon and Jackson, 1996, pp. 29-36) ที่กล่าวว่าความกล้าหาญ ความสามารถในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ คุณลักษณะเหล่านี้เป็นลักษณะเฉพาะตัวที่แสดงออกบนภาวะผู้นำ และความรับผิดชอบทางการบริหาร ความสำคัญของคุณลักษณะดังกล่าว หากไม่มีอย่างชัดเจน อาจทำให้ผู้นำไม่ได้รับความศรัทธาและสูญเสีย ความเชื่อมั่นในฐานะผู้นำ และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ผู้รุ่งเรือง (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบคุณลักษณะของภาวะของผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่าการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงเจตคติและสมมุติฐานของสมาชิกในองค์กร

สร้างความผูกพันในการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงได้รับการพิจารณาว่าเป็นกระบวนการที่เป็นองค์รวมและเกี่ยวข้องกับการดำเนินการผู้นำในระดับต่างๆในหน่วยงาน

6. ทักษะการสื่อสารพบว่าผู้นำจะต้องสามารถสื่อสารกับบุคลากรทั้งภายในและภายนอกองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ดีที่สุด ต้องมีจุดหมายของการสื่อสาร คือการพูดคุยเจรจาแบบปากต่อปาก เพื่อให้เห็นถึงบุคลิกภาพ ความรู้สึกที่จริงใจต่อกัน มีกำหนดแผนในการสื่อสาร และการมีตรวจสอบข้อมูลและเนื้อหาในการสื่อสาร ดังนั้นผู้บริหารต้องมีเทคนิคการพูด สอดคล้องกับแม็คคอล และลอมบาร์โด (McCall and Lombardo, 1983) ที่สรุปว่าผู้นำที่จะประสบความสำเร็จในการโน้มน้าวและสื่อสารให้ผู้อื่นคล้อยตามโดยไม่ต้องใช้อำนาจข่มขู่ขึ้นจะต้องมีทักษะการสื่อสารที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม (2550, น. 96) ที่กล่าวว่าคุณสมบัติพื้นฐานของผู้นำไทยในอนาคตที่สำคัญและควรส่งเสริม คือความสามารถในการพูด การแสดงออกเนื่องจากผู้นำต้องพูดกับคนต้องเกี่ยวกับคน

7. เทคโนโลยีสารสนเทศพบว่าการศึกษาตัวของเมืองและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีจะมีผลกระทบต่อประเทศมากในภาวะเช่นนี้ ผู้นำยุคใหม่ควรมีลักษณะดังนี้ ต้องมีความเข้าใจ และมองเห็นความสำคัญของเทคโนโลยี สามารถใช้เทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารได้ ดังนั้นผู้นำคุณภาพจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในการใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์ตัดสินใจ จัดระบบสนับสนุนทางด้านบุคลากร ส่งเสริมให้บุคลากรสร้างและปรับปรุงนวัตกรรมจัดหาและบริการเทคโนโลยีรู้จักใช้เทคโนโลยีและรู้จักเลือกใช้ สอดคล้องกับหลักการของอุทัย บุญประเสริฐ (2546, น. 26-31) ที่กล่าวว่าคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่เป็นมืออาชีพนั้น ต้องมีความรู้ความสามารถทางเทคโนโลยีในระดับที่เพียงพอและสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภาพ ผู้รุ่งเรือง (2556, บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่าการแสดงออกซึ่งการมีความรู้และเข้าใจพื้นฐานในเรื่องเทคโนโลยีระบบเครือข่ายและระบบสารสนเทศการแสวงหาและการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่นำมาใช้ในการปฏิบัติงานและการมีทักษะการใช้และเผยแพร่สารสนเทศด้วยเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานและสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารเพื่อการพัฒนาการศึกษาในการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผู้บริหารหน่วยงานหรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ในรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในฐานะที่เป็นช่องทางหรือโอกาสที่จะทำให้การพัฒนาผู้บริหารทางการศึกษามีการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน มีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดจนการสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญและประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน

1.2 ผลการศึกษารูปแบบพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า ควรมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 7 ด้านกล่าวคือด้านวิสัยทัศน์ด้านความเข้าใจ วัฒนธรรมของอาเซียนด้านการบริหารจัดการอย่างชาญฉลาดด้านการสร้างแรงจูงใจด้านผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านทักษะการสื่อสาร และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศดังนั้นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งหรือจะเข้าสู่

ตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำองค์ประกอบดังกล่าวไปใช้ในการประเมินตนเองว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนหรือไม่ ถ้าไม่ครบถ้วนอย่างไรก็ควรหาแนวทางพัฒนาให้มีคุณสมบัติดังกล่าวให้ครบถ้วนและมีคุณภาพ

1.3 สถานศึกษาควรปรับโครงสร้างการบริหารให้มีหน่วยงานย่อยทำหน้าที่ในการจัดอบรมให้ความรู้ ให้ประสบการณ์ด้านภาษา วัฒนธรรมข้อมูลของประเทศในกลุ่มอาเซียน ด้วยวิธีที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมให้ครู นักเรียน บุคลากร ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจความตระหนักถึงการเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และพัฒนาองค์กรของตนให้มีความพร้อมและสามารถเป็นผู้นำทางการศึกษาได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษารูปแบบพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่ต้องพัฒนาและติดตามการพัฒนาในองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ คือ วิสัยทัศน์ ความเข้าใจวัฒนธรรม การบริหารจัดการอย่างชาญฉลาด ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ ผู้นำในการเปลี่ยนแปลง ทักษะการสื่อสาร และเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2 ควรศึกษารูปแบบพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในลักษณะเช่นนี้กับกลุ่มเป้าหมายอื่นๆ

2.3 การวิจัยประเมินผลการนำรูปแบบแต่ละรูปแบบไปใช้ในการสร้างความร่วมมือในด้านการศึกษาของแต่ละหน่วยสังกัด ที่เหมาะสมกับบริบท และความพร้อมของสถานศึกษาทั้งด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จทุกองค์ประกอบของการพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

บรรณานุกรม

- ธิดารัตน์ โคตรบุตร. (2550). ลักษณะผู้นำคุณภาพ. ค้นเมื่อ มกราคม 19, 2557 จาก <http://www.gotoknow.org/posts/382814>.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). การบริหารโรงเรียนยุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- . (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา(พิมพ์ครั้งที่4). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ประทีป บินชัย. (2546). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำตามแนวภาวะผู้นำพิสัยสมบูรณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน(ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุชฎีบัณฑิต). พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พัชรพล วงศ์บุญสิน. (2550). โครงการวิจัยการเพิ่มผลิตภาพกำลังแรงงานอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- . (2555). การพัฒนาและการผลิตบุคลากรในการให้บริการสุขภาพเพื่อรองรับการเปิดเสรีอาเซียนภาคบริการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- ไพฑูรย์ วัฒนศิริธรรม. (2550). ภาวะผู้นำของไทยในอนาคต: ภาวะผู้นำ ความสำคัญต่ออนาคตไทย. กรุงเทพฯ: พิมพ์ไทย.
- ราตรี สีสงาม. (2555). การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดโรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- วิชญ์ วงศ์สินศิริกุล. (2556, 15 ตุลาคม). สร้างโอกาส ... ในประชาคมอาเซียน. มติชนรายวัน, น. 5.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553-2554). การพัฒนามาตรฐานและยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- . (2555). การศึกษาสู่อาเซียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- . (2557). แนวทางการนำ ASEAN Curriculum Sourcebook.สู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2552 กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- . (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9. กรุงเทพฯ: ศูรสภา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (2552-2561). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- . (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง(พ.ศ.2552-2559). กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- . (2556). ยุทธศาสตร์การศึกษา ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักเลขาธิการอาเซียน. (2558). Sisangamangaraja. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

- สุภาพ ผู้รุ่งเรือง. (2556). *รูปแบบคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏ(ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต)*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุภาวดี นพรุจจินดา. (2553). *องค์ประกอบภาวะผู้นำของผู้บริหารวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข(ปริญญาโทบริหารธุรกิจบัณฑิต)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2546). *ผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- Casper, S. (2002). New leaders for the next century. *Productivity World*, 18, 20-28.
- Fletcher, L. H. (2008). Book Review: Leadership and Diversity. In J. Lumby and M. Coleman (eds.) *Educational management administration & leadership*. London: SAGE.
- Frigon, N. L., & Jackson, H.K. (1996). *The Leader*. New York: Amecom.
- Goleman, D. (2011). *Leadership: The power of emotional intelligence*. New Jersey: MoreThan Sound.
- Keller, R. T. (1992). Transformational leadership and performance of research and development project groups, *Journal of Management*, 8, 3.
- Kirdpatrick, S. A., & Locke, E.A. (1991). *The essence of leadership: The four keys to leaderingsuccessfully*. New York: Lexington.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30, 607-610.
- McCall, M.W., Jr., & Lombardo, M.M. (1983). *Off the track: Why and how successful executives get derailed*. Greenboro, NC: Centre for Creative Leadership.
- Pugh, S. (1991). *Total design: Integrated methods for successful product engineering*. London: Addison-Wesley.
- Yukl, G. A. (1989). *Leadership in organizations*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- . (1998). *Leadership in organizations* (4th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.
- . (2001). *Leadership in organizations*. New Jersey: Prentice-Hall.